

SAPŅU PILSDRUPU FOTOGRĀFE

leva Epnere savās fotogrāfijās dokumentē fenomenus, kas izraisa sajūtu par aiziešanu, izzušanu – cirks, vecātēva aura, pat Rīgas mikrorajonā maz kas vairs liecina par tā saistību ar progresā idejas darbināto modernisma projektu – ēkas vairāk līdzinās *dabai*, pilsdrupām, kas glabā noslēpumu par tāliem, seniem laikiem. Fotogrāfe šajos laiktelpas mezglos meklē atbildes un nojausmas par pašas identitāti un ģenealoģiju.

Uzaugusi latviešu – krievu ģimenē, leva ir bijusi spiesta atbildes par sevi meklēt ne tikai individuālo sajūtu universālā, kā to bieži izvēlas citi latviešu mākslinieki, bet arī komplicētajā postpadomju Latvijas sociālajā realitātē.

levas fotogrāfijās mikrorajona daudzdzīvokļu blokmāju masīvi ir zaudējuši to sākotnējo bravūru un piesaisti konkrētiem vēstures datiem, tie ir kļuvuši par *dabu*, par *vēsturi*. Līdzīgi kā Kaspara Dāvida Frīdriha ceļotājs veras miglas jūrā tā fotogrāfijā kāda veca sieviete ar lakatiņu galvā veras gurdeno rudens saules staru izgaismotajā pretējās blokmājas 'ainavā' – tā ir viņas pagātne, bet nu tā šķiet vairāk mītiskas, nekā konkrēta.

Apsargs, kasiere, policists, pārdevēja - šo 'pilsdrupu' pakājē uzaugušajiem bērniem ir maz kā kopīga ar nākotnes un progresā simboliem – it kā viņu iespēju laiks būtu aizgājis līdz ar šo ēku godību. Savulaik šajos rajonos auga jaunie inženieri, fiziķes un laborantes, tagad ne reti vienīgā šo bērnu 'kultūras' pieredze ir tuvējais lielveikals. leva savos izteismīgajos portretos šos pusaudžus fiksējusi īsi pirms 'rajons' uzlicis viņiem savu zīmogu.

Ar lielu cieņu leva portretējusi Rīgas cirkus māksliniekus – šos vairs nenovērtētos varoņus, kuru slava un godība palikusi padomju ērā. Laikā, kad individuāli drosmes akti nav sabiedrības vērtību skalas augšgalī, viņa savu fotogrāfiju centrā ielikusi cilvēkus, kuru dzīves moto ir fizisks risks, drosmē, izturība.

Ciklā Vaiņode leva fiksējusi sava vecātēva māju drīz pēc viņa aiziešanas un īsi pirms jauno saimnieku ienākšanas. Spriedze, kas veidojas starp dziļi personiskajiem mīļā cilvēka nospiedumiem apkārtējā vidē un to statistiski atturīgo tvērumu fotogrāfijā, ir simboliska vērtību sadursmei, kas skar šo māju. Līdzās vecātēva paša rokām darinātajam šķūnītim un gadu garumā iekoptajam puķu dārzam nu parādās *eirodārza* elementi. leva vēlas fiksēt šo bērības atmiņām piesātināto vietu pirms tur „viss ir beidzies”. Varētu teikt, ka levas Epnere fotogrāfija fiksē tos sociālās un individuālās attīstības mezglpunktus, kas savā nepakļāvībā kļūst par ilgu un sapņu projekcijas telpu. Mēs nevaram atgriezt to, kas reiz bijis, bet nevaram to ignorēt, veidojot šodienas laimi.

Anda Kļaviņa, mākslas kritiķe